

... NCPC

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

Încheiere

Dosar nr.....

Ședința publică de la 5 octombrie 2023

Președinte:

- judecător
- judecător
- judecător
- magistrat-asistent

- - - - -

S-a luat în examinare recursul declarat de împotriva sentinței nr. .../... din, pronunțate de Curtea de Apel Brașov – Secția contencios administrativ și fiscal.

La apelul nominal, făcut în ședință publică la prima strigare și la cea de-a doua strigare, la sfârșitul ședinței de judecată în ordinea de pe listă, nu răspund părțile, respectiv recurenta-pârâtă și intimata-reclamantă

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Se prezintă referatul cauzei, magistratul-asistent învederând că:

- prin încheierea din ..., s-a dispus repunerea cauzei pe rol pentru a se pune în discuție necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, părțile fiind citate pentru prezentul termen cu mențiune în acest sens;

- ambele părți litigante au depus puncte de vedere, în sensul că recurenta a apreciat că este oportună și necesară dezlegarea chestiunilor de drept pe problemele identificate în litigiile în care ... este parte, iar intimata a apreciat că nu se impune sesizarea întrucât nu sunt îndeplinite condițiile de sesizare prevăzute de Codul de procedură civilă, lipsind elementul de noutate a chestiunii de drept;

- s-a solicitat judecarea cauzei în lipsă.

În conformitate cu dispozițiile art. 494 din Codul de procedură civilă coroborate cu dispozițiile art. 394 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte declară închise dezbaterile și rămâne în pronunțare pe sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

ÎNALTA CURTE

Având nevoie de timp pentru a delibera;

În temeiul art.396 alin.(1) din Codul de procedură civilă,

DISPUNE:

Amână pronunțarea asupra cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, la data de
Pronunțată în ședință publică, astăzi, 5 octombrie 2023.

Judecător,**Judecător,****Judecător,****Magistrat-asistent,**

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

Încheiere

Dosar nr.

Ședința publică de la 18 octombrie 2023

Președinte: - judecător
 - judecător
 - judecător
 - magistrat-asistent

S-a luat în examinare necesitatea formulării din oficiu a unei cereri de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în vederea pronunțării unei hotărâri preliminare cu privire la următoarea chestiune de drept: *„dacă dispozițiile art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România pot fi interpretate în sensul că se aplică și titularilor cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal anterior datei de 22 decembrie 1989”*.

Cauza a rămas în pronunțare la data de, potrivit consemnărilor din încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta încheiere, când, Înalta Curte având nevoie de timp pentru a delibera a dispus amânarea pronunțării asupra cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept la data de

ÎNALTA CURTE

Asupra cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, invocată din oficiu;

Din examinarea actelor din dosar, constată următoarele:

I. Expunerea succintă a procesului

1. Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Curții de Apel Brașov – Secția contencios administrativ și fiscal, la data de....., sub nr., reclamanta, în contradictoriu cu pârâtul, a solicitat:

- anularea parțială a deciziei nr., emisă de
- obligarea de a emite decizie de acordare despăgubiri și pentru imobilul construit, de natură casă de cărămidă înscris în CF, CF vechi, top., cu cheltuieli de judecată.

2. Prin sentința nr. din data de, Curtea de Apel Brașov a admis cererea de chemare în judecată, a anulat în parte Decizia nr. emisă de pârâtă, respectiv art. 2 din dispozitivul deciziei, și a obligat pârâta să emită decizie prin care să propună acordarea de măsuri compensatorii pentru construcția – casă de cărămidă, înscrisă în CF, CF vechi, nr. cad/top.

Pentru a pronunța această soluție, curtea de apel a reținut în esență că dispozițiile art. 6 alin. 1 OUG 94/2000, deși stabilesc că se acordă măsuri compensatorii pentru imobilele înstrăinate legal după data de 22 decembrie 1989, nu exclud imobilele înstrăinate anterior acestei date. Aceste imobile se încadrează în categoria imobilelor pentru care nu se poate dispune restituirea în natură, potrivit art. 1 alin. 5 OUG 94/2000, și pentru care se acordă compensații/despăgubiri.

Curtea a apreciat că această analiză se impune prin prisma interpretării logice și istorico-teleologică a dispozițiilor OUG 94/2000 în ansamblu. Astfel, finalitatea urmărită de legiuitor prin adoptarea OUG 94/2000 a fost de a repara prejudiciile suferite de cultele religioase cărora le-au fost preluate imobilele de către Statul Român, anterior anului 1989, indiferent de traseul pe care l-au avut aceste imobile. Tocmai de aceea, alternativ cu restituirea în natură, legiuitorul a prevăzut acordarea de compensații.

Afirmația legiuitorului din cuprinsul art. 6 alin 1 OUG 94/2000 nu este realizată cu scopul de a exclude de la aplicare legii imobilele care au fost înstrăinate anterior anului 1989, deoarece din interpretarea istorico-teleologică reiese că norma legală se aplică tuturor ipotezelor în care cultelor religioase le-au fost preluate imobile, în mod abuziv, anterior anului 1989. Legiuitorul a realizat, însă, distincția între cele două modalități de acordare a reparației, în funcție de posibilitatea sau nu a restituirii în natură, respectiv în funcție de existența imobilului în patrimoniul Statului Român sau nu.

3. Împotriva acestei sentințe a formulat recurs pârâta, prin care a solicitat admiterea căii de atac promovate, casarea sentinței atacate și, în rejudecare, respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată, invocând motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 Cod de procedură civilă.

În dezvoltarea motivului de recurs s-a arătat că instanța de fond a interpretat greșit prevederile art. 6 alin. (1) din OUG nr. 94/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, apreciind în mod eronat că aceste dispoziții nu exclud imobilele înstrăinate anterior acestei date, statuând faptul că aceste imobile se încadrează în categoria imobilelor pentru care nu se poate dispune retrocedarea în natură, potrivit art. 1 alin. (5) din OUG nr. 94/2000.

Intimata-reclamantă a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea recursului, ca nefondat.

II. Sesizarea din oficiu a completului de judecată investit cu soluționarea recursului

La data de completul de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție investit cu soluționarea recursului împotriva sentinței nr. din data de,

pronunțată Curtea de Apel Brașov a pus în discuție oportunitatea formulării unei sesizări a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pentru lămurirea împrejurării *„dacă dispozițiile art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România pot fi interpretate în sensul că se aplică și titularilor cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal anterior datei de 22 decembrie 1989”*.

III. Punctul de vedere al recurentei-pârâte

Recurenta-pârâtă a formulat un punct de vedere față de sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiției cu dezlegarea chestiunii de drept de care depinde soluționarea cauzei, arătând că este de acord cu această sesizare.

IV. Punctul de vedere al intimătei-reclamante

Intimata a formulat un punct de vedere față de sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiției cu dezlegarea chestiunii de drept de care depinde soluționarea cauzei, arătând că nu sunt îndeplinite condițiile de sesizare prevăzute de Codul de procedură civilă, lipsind elementul de noutate al chestiunii de drept.

V. Norma de drept internă ce urmează a fi supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu indicarea actului normativ și materiei de drept căreia i se circumscrie problema de drept:

În speță este vorba de dispozițiile art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, potrivit cărora: *„În cazul în care imobilele ce fac obiectul prezentei ordonanțe de urgență au fost înstrăinate legal după data de 22 decembrie 1989, titularii cererilor de retrocedare pot opta pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent potrivit art. 5 alin. (5).”*

VI. Soluția și considerentele Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție-Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept

Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, *„Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”*

Prin această reglementare au fost instituite o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ, după cum urmează:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;

-instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție -Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept să judece cauza în ultimă instanță;

-cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, învestit să soluționeze cauza;

-ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;

-chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;

-chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Primele trei condiții formale prevăzute de legiuitor pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile sunt îndeplinite, întrucât litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată la Înalta Curte de Casație și Justiție-SCAF, instanța învestită cu soluționarea recursului urmează să judece litigiul în ultimă instanță, conform art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin pronunțarea unei decizii care, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă, este definitivă, cauza ce face obiectul judecării aflându-se în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, titulara sesizării.

În ceea ce privește condiția de admisibilitate referitoare la caracterul esențial al chestiunilor de drept de a căror lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei pendinte în care se ridică, se apreciază că este îndeplinită, deoarece, prin raportare la obiectul cauzei, soluționarea recursului și implicit a acțiunii introductive depinde de interpretarea dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România.

În ceea ce privește cerința noutății chestiunii de drept care formează obiectul sesizării, se impun o serie de precizări.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut în repetate rânduri că, pe măsura ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată, sau dimpotrivă, printr-o practică neunitară, caracterul de noutate se pierde.

Cu toate acestea, criteriul vechimii actului normativ a cărui interpretare se solicită nu trebuie absolutizat și trebuie avut în vedere dacă chestiunea de drept a primit o dezlegare reală și efectivă din partea instanțelor.

Așa fiind, condiția noutății unei chestiuni de drept trebuie examinată în raport cu scopul legiferării acestei instituții procesuale a hotărârii prealabile, ca mecanism de unificare a practicii, anume acela de a preîntâmpina apariția unei practici neunitare, spre deosebire de mecanismul reactiv al recursului în interesul legii, care se declanșează în situațiile în care problema de drept a fost soluționată în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive.

În speță, se constată că deși normele juridice supuse analizei nu sunt de dată recentă, totuși, datorită duratei procedurilor administrative, instanțele de judecată au început să se confrunte relativ recent cu problema supusă dezlegării.

Practica judiciară la nivelul instanței de recurs este astfel una incipientă, neputându-se vorbi de conturarea unei practici unitare și nici de o reală practică neunitară care să justifice inițierea unui recurs în interesul legii.

În ceea ce privește caracterul real al problemei de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că în speță problema esențială care apare este aceea de a stabili dacă textul de lege incident în cauză vizează doar imobilele înstrăinate ulterior datei de 22.12.1989, sau acesta poate fi interpretat în sensul că se referă și la imobilele înstrăinate anterior acestei date, divergența de interpretare rezultând din raportarea conținutului art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 94/2000 care prevede că "(1) În cazul în care imobilele ce fac obiectul prezentei ordonanțe de urgență au fost înstrăinate legal după data de 22 decembrie 1989, titularii cererilor de retrocedare pot opta pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent potrivit art. 5 alin. (5)" la cadrul legal general în materie de retrocedare și Protocolul 1 al CEDO.

Înalta Curte a constatat că în ceea ce privește aplicarea textului art.6 alin.1 din OUG nr.94/2000, s-au conturat două orientări jurisprudențiale.

Într-o primă orientare, materializată în deciziile nr.,,, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile declarate de reclamânți, a anulat deciziile și a obligat să recunoască reclamânților dreptul la despăgubiri, reținându-se că dispozițiile art. 6 alin. (1) din OUG nr. 94/2000 creează o diferență nejustificată de tratament între titularii cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal după data de 22 decembrie 1989 și titularii cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal anterior acestei date, constituind în cazul celor din urmă o ingerință în dreptul de proprietate ocrotit prin art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, ingerință care, în lipsa oricărei expuneri de motive a legiuitorului, nu poate fi socotită necesară într-o societate democratică.

Cea de-a doua orientare, exprimată prin decizia nr..../..... a ÎCCJ-SCAF, a menținut decizia prin care s-a respins cererea de acordare a despăguburilor, reținându-se că în mod greșit instanța fondului a admis acțiunea în baza Protocolului nr.1 la CEDO înlăturând astfel efectele legislației interne redate de art.6 al 1 din OUG 94/2000 pe care le-a considerat că instituie o diferență de tratament între titularii cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal după data de 22.12.1989 și titularii cererilor de retrocedare a imobilelor înstrăinate legal anterior datei menționate.

În susținerea acestei din urmă opinii, ICCJ a reținut că textul legal aplicabil speței este clar, iar aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1 suferă o limitare extrem de importantă, CEDO protejând doar dreptul de proprietate asupra unor bunuri actuale, nu și dreptul de a obține proprietatea unui bun.